Uppsala kommun

Kommunledningskontoret
Kommunfullmäktige

Handläggare:
John Hammar

Datum:
2020-09-30

Diarienummer:
KSN-2020-00026

Anmälningsärenden 5 oktober 2020

Förslag till beslut

Kommunfullmäktige beslutar

1. **att** med godkännande lägga förteckningen över anmälningsärenden till protokollet.

Anmälningsärenden

- Ny ersättare i kommunfullmäktige (S),
- Rapportering av ej verkställda beslut enligt socialtjänstlagen per 30 juni 2020 från socialnämnden,
- Granskningsrapport: Granskning av uppföljning och insyn privata utförare,
- Svenska Kommun Försäkrings AB:s styrelseprotokoll från den 11 september 2020.

Postadress: Uppsala kommun, kommunledningskontoret, 753 75 Uppsala
Besöksadress: Stationsgatan 12
Telefon: 018-727 00 00 (växel)
E-post: kommunledningskontoret@uppsala.se
www.uppsala.se

LÄNSSTYRELSEN
UPPSALA LÄN

BESLUT
2020-09-22

Dnr: 201-7069-20

Ny ersättare för ledamot i kommunfullmäktige

Länsstyrelsen utser ny ersättare för ledamot i kommunfullmäktige från och med den 22 september 2020 till och med den 14 oktober 2022.

Kommun: Uppsala
Parti: Arbetarepartiet-Socialdemokraterna
Ny ersättare: Sara Gille
Avgången ersättare: Joakim Palestro

Den som berörs av beslutet har markerats med en asterisk (*) i följande sammanställning.

Uppsala

Ledamot	Ersättare
Erik Pelling	1. Maria Gauffin Röjestål
Caroline Hoffstedt	2. Patrik Hedlund
Gustaf Lantz	3. Monica Östman
Eva Christiernin	4. Staffan Yngve
Erik Dagnesjö	5. Dima Sarsour
Asal Gohari	6. Bedo Kaplan
Ulrik Wärnsberg	7. Kia (Kristina) Solid
Inga-Lill Sjöblom	8. Peder Granath
Klas-Herman Lundgren	9. Maria Patel
Agneta Gille	10. Bertil Brunn
Carl Lindberg	11. Sara Gille *
Ylva Stadell	
Björn Wall	
Hilde Klasson	
Mattias Kristenson	
Loa Mothata	
Rafael Waters	
Elnaz Alizadeh	
Pavlos Cavelier Bizas	
Agneta Erikson	
Anders Grönvall	

Bevis utfärdas för de som berörs av beslutet.

Den som vill överklaga detta beslut ska göra det skriftligen hos Valprövningsnämnden.

Skrivelsen ska ha kommit in till beslutsmyndigheten Länsstyrelsen, Bäverns gränd 17, 751 86 UPPSALA inom tio dagar efter dagen för detta beslut.

Gunilla Stener

Arne Åhman

Kopia till
Kommun
Ny ersättare
Parti

Uppsala kommun

Datum:
2020-09-23

Diarienummer:
SCN-2020-00286

Socialnämnden
Rapport

Handläggare:
Elisabeth Karlsson

Kommunfullmäktige

Rapportering av ej verkställda beslut enligt socialtjänstlagen per 30 juni 2020

Kommuner har jämlikt 16 kap 6 f- h §§ SoL skyldighet att rapportera beslut om bistånd enligt 4 kap 1 § SoL som inte verkställts inom tre månader eller där avbrott i verkställigheten överstiger tre månader till Inspektionen för vård och omsorg (IVO), kommunens revisorer och kommunfullmäktige.

Ansvarig nämnd ska varje kvartal till kommunfullmäktige rapportera antalet gynnande sådana beslut enligt SoL som inte verkställts inom tre månader från dagen för respektive beslut. I rapporten ska anges vilka typer av bistånd besluten avser och hur lång tid som förflutit från dagen för respektive beslut.

Uppgifterna i rapporten ska vara avidentifierade och inte kunna härledas till enskild person. Det ska dock framgå hur stor del av besluten som gäller kvinnor respektive män. Föreliggande rapport avser perioden 1 april 2020 till och med 30 juni 2020.

Socialnämnden

Eva Christiernin
Ordförande

Lotta von Wowern
Sekreterare

Postadress: Uppsala kommun, socialnämnden, 753 75 Uppsala
Telefon: 018-727 00 00 (växel)
E-post: socialnamnden@uppsala.se
www.uppsala.se

Uppsala kommun

Datum:
2020-08-31

Diarienummer:
SCN-2020-00286
Bilaga 1a

Socialförvaltningen
Bilaga

Handläggare:
Elisabeth Karlsson

Sammanställning rapporterade beslut för kvartal två, 2020

Kön	Kvartal 3 -19	Kvartal 4-19	Kvartal 1- 20	Kvartal 2-20
Män	22	26	8	10
Kvinnor	8	18	9	5
summa	30	44	17	15

Typ av beslut som rapporterats

	Barn	Vuxen	summa
Öppenvård	1		1
Kontaktfamilj	3		3
Kontaktperson	4		4
Bostad, vuxen		7	7
Summa	8	7	15

Antal utifrån kön

	Barn	Vuxen	Summa
Flicka/kvinna	2	3	5
Pojke/man	6	4	10
Summa	8	7	15

Antal av de rapporterade besluten som har verkställts eller avslutats sedan föregående rapport

	Barn	Vuxen	Summa
Verkställda	1	3	4
Avslutade	6	1	7
Summa	7	4	11

Orsak till att beslutet ej verkställts

Avser de beslut som fortsatt inte är verkställda.

	Barn	Vuxen	Summa
Resursbrist	1	3	4
Tackat nej			0
Summa	1	3	4

Uppsala kommun

Datum:
2020-08-31

Diarienummer:
SCN-2020-00286
Bilaga 1b

Socialförvaltningen
Bilaga

Handläggare:
Elisabeth Karlsson

Tid som beslutet ej varit verkställt

Beslutsdatum	Insats	Skäl	Månader ej verkställt	Verkställighets datum	Avslut utan verkställighet	Kön
19-07-16	Öppenvård	Tackat nej	11		20-06-17	Flicka/kvinna
19-12-20	Kontaktfamilj	Resursbrist	7			Pojke/man
19-07-05	Kontaktperson	Tackat nej	8		20-03-04	Pojke/man
19-08-01	Kontaktperson	Tackat nej	7		20-02-17	Flicka/kvinna
19-02-15	Kontaktfamilj	Tackat nej	14		20-04-03	Pojke/man
18-07-01	Kontaktfamilj	Tackat nej	21		20-03-24	Pojke/man
19-04-16	Kontaktperson	Resursbrist	13		20-05-04	Pojke/man
19-09-06	Kontaktperson	Resursbrist	7	20-04-07		Pojke/man
19-11-05	Bostad. vuxen		6	20-04-30		Flicka/kvinna
19-11-12	Bostad. vuxen		8			Pojke/man
19-11-22	Bostad. vuxen		7	20-06-15		Flicka/kvinna
19-11-28	Bostad. vuxen		6	20-05-18		Flicka/kvinna
20-01-31	Bostad. vuxen		5			Pojke/man
20-03-23	Bostad. vuxen		3			Pojke/man
20-01-17	Bostad. vuxen		3		20-04-23	Pojke/man

Postadress: Uppsala kommun, socialförvaltningen, 753 75 Uppsala
Telefon: 018-727 00 00 (växel)
E-post: socialforvaltningen@uppsala.se
www.uppsala.se

Uppsala kommun

Datum:
2020-09-18

Diarienummer:
KRN-2020-00014

KOMMUNREVISIONEN
Missivbrev

Mottagare:

Kommunstyrelsen
Omsorgsnämnden
Äldrenämnden
Socialnämnden, för kännedom
Gatu- och samhällsmiljönämnden, för kännedom
Kommunfullmäktige, för kännedom

Granskning av uppföljning och insyn privata utförare

PwC har av Uppsala kommuns revisorer fått i uppdrag att granska huruvida kommunstyrelsen och nämnderna säkerställer en ändamålsenlig uppföljning och kontroll av privata utförare samt om åtgärder vidtagits med anledning av tidigare granskningar. Granskningen avser kommunstyrelsen, omsorgsnämnden och äldrenämnden. Vad gäller uppföljning av tidigare granskningar omfattas även socialnämnden och gatu- och samhällsmiljönämnden. Granskningen är en del av 2020 års revisionsplan.

Efter genomförd granskning är den sammanfattande bedömningen att nämnderna i huvudsak säkerställer i en ändamålsenlig uppföljning och kontroll av privata utförare samt att åtgärder har vidtagits med anledning av tidigare granskningar. När det gäller kommunstyrelsen konstaterar vi efter genomförd granskning att de delvis säkerställer en ändamålsenlig uppföljning och kontroll av privata utförare.

Kommunstyrelsen har tydliggjort ramarna för nämndernas uppföljning och återrapportering och har tagit fram program för detta föregående mandatperiod och har ett nytt program (benämnt riktlinje) på gång att beslutas under hösten, vilket möter kravet för innevarande mandatperiod. Vi bedömer emellertid att det inte är tillräckligt tydliggjort hur kommunstyrelsens egen uppsikt och uppföljning av avtalssamverkan sker. Vidare saknas en systematik för hur kommunstyrelsen följer resultatet av nämndernas kontroll och uppföljning av privata utförare. Kommunstyrelsen bör därför stärka sin uppsikt av hur nämnderna kontrollerar och följer upp privata utförare.

Granskningen visar att de rekommendationer som lämnats från revisionen till nämnderna i tidigare genomförda granskningar till stor del har tagits i beaktande och föranlett åtgärder.

Postadress: Uppsala kommun, kommunrevisionen, 753 75 Uppsala
Telefon: 018-727 11 32 (Kansli)
E-post: kommunrevisionen@uppsala.se
www.uppsala.se

Mot bakgrund av genomförd granskning rekommenderar följande:

- Kommunstyrelsen bör stärka sin uppsikt av hur nämnderna kontrollerar och följer upp privata utförare. I detta bör tydliggöras hur nämndernas uppföljning ska rapporteras till kommunstyrelsen.
- Kommunstyrelsen bör tydliggöra vad som avses med privata utförare av kommunalt finansierad verksamhet och säkerställa samsyn och förståelse för detta i nämnderna.
- Respektive nämnd bör ta fram en struktur för rapportering till nämnd avseende privata utförare, med fastställd frekvens på rapportering, utöver årlig uppföljningsrapport.
- Kommunstyrelsen bör tydliggöra sin uppsikt gällande avtalssamverkan samt ta fram en rutin som möter kommunallagens krav på årlig återrapportering till kommunfullmäktige om kommunens avtalssamverkan.
- Kommunstyrelsen bör i sin översyn av uppföljning och insyn av privata utförare särskilt beakta de synpunkter som framförs i revisionsrapporten.

Revisionen begär yttrande över revisionens iakttagelser och rekommendation från kommunstyrelsen, äldrenämnden samt omsorgsnämnden senast 2020-12-23 till kommunrevisionen@uppsala.se och till det sakkunniga biträdet, lena.salomon@pwc.com.

Vi översänder även revisionsrapporten till socialnämnden och gatu- och samhällsmiljönämnden för kännedom.

För kommunrevisionen

Per Davidsson, ordförande

Granskning av uppföljning och insyn privata utförare

Uppsala kommun

September 2020

Tobias Bjöörn
Elinore Fahlgren
Charlie Winde

pwc

Revisionsrapport

Innehållsförteckning

Sammanfattning	2
Inledning	4
1.1 Bakgrund	7
1.2 Syfte och revisionsfråga	7
1.3 Revisionskriterier	7
1.4 Revisionsfrågor	7
1.5 Avgränsning	7
1.6 Metod	5
2. Juridiska förutsättningar	6
2.1 Kommunallagen	6
2.2 Sveriges Kommuner och Regioners rekommendationer	6
3. Iakttagelser och bedömningar	7
3.1 Kommunövergripande system	7
3.2 Reglering av uppföljning och kontroll	10
3.3 Uppföljning och kontroll	14
3.4 Återrapportering till nämnd	17
3.4.2 Bedömning	19
3.5 Aktivt beslutsfattande	19
3.6 Tidigare granskningar	20
4. Revisionell bedömning	25
Rekommendationer	25
5. Bedömningar utifrån revisionsfrågor	26

Sammanfattning

År 2015 infördes krav i kommunallagen att fullmäktige under varje mandatperiod ska anta ett program med mål och riktlinjer för uppföljning och insyn i privata utförare. Med lagändringen skärptes således kraven på att kommunen ska ha en systematik och kontinuitet i sin uppföljning och kontroll av de privata utförarna.

Denna granskning syftar till att besvara huruvida kommunstyrelsen och nämnderna säkerställer en ändamålsenlig uppföljning och kontroll av privata utförare samt om åtgärder vidtagits med anledning av tidigare granskningar.

Vår samlade revisionella bedömning är att nämnderna i huvudsak säkerställer i en ändamålsenlig uppföljning och kontroll av privata utförare samt att åtgärder har vidtagits med anledning av tidigare granskningar.

Vår bedömning är att insyn och uppföljning bör behandlas explicit i de avtal som tecknas, även om dessa delar regleras i förfrågningsunderlaget. Av kommunens riktlinjer för privata utförare framgår att den information som kommunen begär in av en privat utförare ska ha koppling till just avtalet. Om insyn och uppföljning inte regleras i avtal riskerar det att innebära en otydlighet mellan kommunen och leverantören.

När det gäller kommunstyrelsen konstaterar vi efter genomförd granskning att de delvis säkerställer en ändamålsenlig uppföljning och kontroll av privata utförare.

Kommunstyrelsen har tydliggjort ramarna för nämndernas uppföljning och återrapportering och har tagit fram program för detta föregående mandatperiod och har ett nytt program (benämnt riktlinje) på gång att beslutas under hösten, vilket möter kravet för innevarande mandatperiod. Vi bedömer emellertid att det inte är tillräckligt tydliggjort hur kommunstyrelsens egen uppsikt och uppföljning av avtalssamverkan sker. Vidare saknas en systematik för hur kommunstyrelsen följer resultatet av nämndernas kontroll och uppföljning av privata utförare. Kommunstyrelsen bör därmed stärka sin uppsikt av hur nämnderna kontrollerar och följer upp privata utförare.

Den revisionella bedömning har sin grund i bedömningen av respektive revisionsfråga:

Revisionsfrågor	Bedömning kommunstyrelsen	Bedömning omsorgsnämnden	Bedömning äldrenämnden
Säkerställer kommunstyrelsen ett system som möjliggör att uppföljning och insyn säkerställs genom upphandling och avtal?	**I huvudsak uppfyllt**	**Ej tillämpbart**	**Ej tillämpbart**
Har nämnderna har i avtal eller annan form reglerat formerna för uppföljning och kontroll i förhållande till utföraren?	**Ej tillämpbart**	**Delvis uppfyllt**	**Delvis uppfyllt**

Genomförs uppföljning och kontroll av privata utförare?	**Ej tillämpbart**	**I huvudsak uppfyllt**	**I huvudsak uppfyllt**
Säkerställer nämnderna återrapportering av vad genomförd kontroll och uppföljning visar?	**Delvis uppfyllt**	**I huvudsak uppfyllt**	**I huvudsak uppfyllt**
Agerar nämnderna i förekommande fall genom aktivt beslutsfattande utifrån den uppföljning och kontroll som de tagit del av?	**Ej tillämpbart**	**I huvudsak uppfyllt**	**I huvudsak uppfyllt**

Avseende om åtgärder har vidtagits av tidigare granskade nämnder med anledning av tidigare granskning inom området (2017 respektive 2018) är vår revisionella bedömning att så har skett i all väsentlighet. Samtliga nämnder som tidigare genomförda granskningar avser, omsorgsnämnden, gatu- och samhällsmiljönämnden och socialnämnden, har har till stor del tagit rekommendationerna i beaktande och vidtagit åtgärder.

Rekommendationer

Utifrån genomförd granskning lämnas följande rekommendationer:

- Kommunstyrelsen bör stärka sin uppsikt av hur nämnderna kontrollerar och följer upp privata utförare. I detta bör tydliggöras hur nämndernas uppföljning ska rapporteras till kommunstyrelsen.
- Kommunstyrelsen bör tydliggöra vad som avses med privata utförare av kommunalt finansierad verksamhet och säkerställa samsyn och förståelse för detta i nämnderna.
- Respektive nämnd bör ta fram en struktur för rapportering till nämnd avseende privata utförare, med fastställd frekvens på rapportering, utöver årlig uppföljningsrapport.
- Kommunstyrelsen bör tydliggöra sin uppsikt gällande avtalssamverkan samt ta fram en rutin som möter kommunallagens krav på årlig återrapportering till kommunfullmäktige om kommunens avtalssamverkan.

1. Inledning

1.1 Bakgrund

År 2015 infördes krav i kommunallagen på att fullmäktige under varje mandatperiod ska anta ett program med mål och riktlinjer för uppföljning och insyn i privata utförare.

Verksamhet som bedrivs på en nämnds uppdrag av en extern aktör är att betrakta som nämndens ansvar. Med lagändringen år 2015 skärptes således kraven på att kommunen ska ha en systematik och kontinuitet i sin uppföljning och kontroll av de externa utförarna. För vissa verksamheter är kommunens möjligheter till uppföljning och insyn begränsade, och ansvaret för kontroll ligger således på andra myndigheter. Detta gäller grund- och gymnasieskoleverksamhet, vilket istället kontrolleras av Skolinspektionen.

De driftentreprenader eller externa utförare i annan form som nämnden använder sig av ska ha upphandlats och avtalsmässigt reglerats för att ansvariga nämnder ska kunna ta sitt uppföljnings- och insynsansvar.

Revisorerna granskade revisions år 2017 kontroll och uppföljning av privata utförare rörande omsorgsnämnden, och 2018 rörande gatu- och samhällsmiljönämnden samt socialnämnden. I den senare granskningen bedömdes nämnderna bl.a. inte ha tillräckliga dokumenterade rutiner och riktlinjer.

I tidigare granskningar har de kommunövergripande policyerna och riktlinjerna rörande upphandling och inköp bedömts ändamålsenliga, medan tillämpningen av dem på nämndnivå har haft brister. Sedan de tidigare granskningarna har lagstiftning om avtalssamverkan mellan kommunerna förändrats, vilken innebär att även sådan verksamhet bör omfattas av insyn och uppföljning.

Revisorerna i Uppsala kommun har i sin risk- och väsentlighetsanalys prioriterat en granskning av hur ansvariga nämnder säkerställer att en tillräcklig uppföljning och kontroll av privata utförare genomförs, samt att översiktligt granska det kommungemensamma systemet för upphandling och inköp med bäring på uppföljning och insyn i privata utförare. Därutöver finns behov av att följa upp vidtagna åtgärder med anledning av tidigare genomförda granskningar.

1.2 Syfte och revisionsfråga

Granskningen syftar till att besvara följande revisionsfråga:

Säkerställer kommunstyrelsen och nämnderna en ändamålsenlig uppföljning och kontroll av privata utförare samt om åtgärder vidtagits med anledning av tidigare granskningar?

1.3 Revisionskriterier

Granskningen utgår från följande revisionskriterier:

- Kommunallagen
- SKL:s rekommendationer rörande program för uppföljning och insyn
- Kommun-interna styrdokument
- Fullmäktiges program för uppföljning och insyn

1.4 Revisionsfrågor

Revisionsfrågan kommer att besvaras utifrån nedanstående revisionsfrågor som har sin utgångspunkt i revisionskriterierna:

- Säkerställer kommunstyrelsen ett system som möjliggör att uppföljning och insyn säkerställs genom upphandling och avtal?
- Har nämnderna har i avtal eller annan form reglerat formerna för uppföljning och kontroll i förhållande till utföraren?
- Genomförs uppföljning och kontroll av privata utförare?
- Säkerställer nämnderna återrapportering av vad genomförd kontroll och uppföljning visar?
- Agerar nämnderna i förekommande fall genom aktivt beslutsfattande utifrån den uppföljning och kontroll som de tagit del av?
- Har åtgärder vidtagits av tidigare granskade nämnder med anledning av tidigare granskning inom området (2017 respektive 2018)?

1.5 Avgränsning

Granskningen avser revisionsår 2020 samt kommunstyrelsen, omsorgsnämnden och äldrenämnden. Vad gäller uppföljning av tidigare granskningar omfattas även socialnämnden och gatu- och samhällsmiljönämnden.

1.6 Metod

Granskningen har genomförts enligt följande:

- Intervjuer med sakkunniga för respektive nämnd.
- Intervjuer med företrädare för staben för upphandling samt centrala strateger.
- Insamling och analys av uppföljningsdokumentation från det senaste året, i förekommande fall på övergripande nivå samt efter stickprov på enhetsnivå.
- Protokollsgenomgång för nämnderna för identifiering av aktivt beslutsfattande.
- Stickprov på avtal med privata utförare.

De intervjuade har givits möjlighet att sakgranska ett utkast av rapporten innan färdigställande.

2. Juridiska förutsättningar

2.1 Kommunallagen

Kommunfullmäktige ska, enligt 5 kap. 3 § kommunallagen (KL), för varje mandatperiod anta ett program med mål och riktlinjer för verksamheter som utförs av privata utförare. I programmet ska det också anges hur fullmäktiges mål och riktlinjer ska följas upp och hur allmänhetens insyn ska tillgodoses. Bestämmelserna började gälla 1 januari 2015 och syftar till att möjliggöra en förbättrad uppföljning och kontroll av de privata utförarna, öka allmänhetens insyn i den privata utförarens verksamhet samt stimulera till ett strategiskt förhållningssätt när privata utförare anlitas. Kommunfullmäktiges prioritering för verksamheten i riktlinjer och mål ska också vara gällande för verksamhet som utförs av privata utförare.

Enligt 3 kap. 12 § KL får kommuner överlämna skötseln av kommunala angelägenheter till privata utförare. Privata utförare definieras i kommunallagen som en juridisk person eller enskild individ som har hand om vården av en kommunal angelägenhet, se 10 kap. 7 § KL. Av lagen framgår även att när skötseln av en kommunal angelägenhet genom avtal har lämnats över till en privat utförare, ska kommunen kontrollera och följa upp verksamheten. Detta har sin bakgrund i att den offentliga myndigheten fortfarande har kvar sitt huvudansvar även för dessa verksamheter. Av 10 kap. 8-9 §§ KL framgår att kommunen genom avtalet även ska försäkra sig om att allmänheten kommer kunna ha insyn i den verksamhet som lämnas över.

2.2 Sveriges Kommuner och Regioners rekommendationer

Sveriges Kommuner och Regioner (SKR) har tagit fram rekommendationer som ämnar fungera som ett stöd och ge inspiration till kommunernas arbete med att utforma lokala program. Hur de lokala programmen ska vara utformade och med vilken detaljeringsgrad är inte fastlagt av varken SKR eller i lagstiftning. Programmets innehåll ska dock lägga grunden för en strukturerad och systematisk uppföljning och kontroll samt allmänhetens insyn i verksamheterna.

Den 1 juli 2018 trädde även en lagförändring gällande avtalssamverkan och kommunstyrelsens uppsiktsplikt i kraft, se 6 kap. 1 § KL. Förändringen kring avtalssamverkan gör det bland annat enklare och säkrare att samarbeta över kommungränserna. För denna typ av samverkan finns enligt kommunallagen ett krav på att kommunstyrelsen utövar uppsikt som innebär att kommunstyrelsen ska ha uppsikt över sådan avtalssamverkan som sker enligt 9 kap. 37 § KL eller enligt annan lag eller författning. Noteras bör även den särskilda återrapportering som ska ske årligen från kommunstyrelsen till fullmäktige om kommunens avtalssamverkan, se 9 kap. 38 § KL. Kommunstyrelsens uppsiktsplikt regleras i 6 kap. 1 § KL och uppsikt över hur bedriver sin verksamhet regleras i 6 kap. 6 § KL.

3. Iakttagelser och bedömningar

3.1 Kommunövergripande system

Säkerställer kommunstyrelsen ett system som möjliggör att uppföljning och insyn säkerställs genom upphandling och avtal?

3.1.1 Iakttagelser

Kommunstyrelsen antog 2016-12-12 *Program för kommunalt finansierad verksamhet*[1]. Programmet syftar till att stödja att kommunens mål och riktlinjer får genomslag i den kommunalt finansierade verksamheten, men också till att skapa tydliga förutsättningar för utförare. Programmet bidrar till transparens, underlättar insyn i beslutsprocesser och skapar förutsebarhet för utförare. Programmet omfattar både verksamheten i kommunens egenregi och den verksamhet som genom avtal lämnats över till privata utförare, till exempel stiftelser, företag eller föreningar.

Ansvaret för att förverkliga programmet utifrån dess mål- och riktlinjer ligger hos nämnderna. I samband med verksamhetsplaneringen ska nämnderna årligen beskriva och tydliggöra relationen med egenregi och privata utförare inom ansvarsområdet. Avsikter kring den framtida inriktningen av verksamheten ska framgå, exempelvis planer på större upphandlingar och förändringar inom utbud eller inriktning av insatser. Nämnderna ska också visa hur uppföljningen av verksamheten ska ske och hur nämnden ska tillgodose insyn i den verksamhet som lämnats över till privata utförare.

Kommunstyrelsen ansvarar för att ge nämnderna stöd i implementeringen av programmet och vid behov utforma närmare riktlinjer. Kommunstyrelsen ansvarar också för att programmet följs upp och redovisas för kommunfullmäktige i samband med kommunens årsredovisning. I 2019 års årsredovisning redovisas andelen privata utförare samt en beskrivning av utvecklingen över de senaste åren.

Riktlinje för kontroll och uppföljning av kommunalt finansierad verksamhet[2], daterad 2020-06-04, är tänkt att ersätta tidigare antaget program för kommunalt finansierad verksamhet. Enligt kommunallagen ska kommunfullmäktige varje mandatperiod besluta om ett program med mål och riktlinjer för kommunala angelägenheter som utförs av privata utförare (KL 5 kap. 3§). Riktlinjen planeras enligt uppgift att antas av kommunstyrelsen i september 2020 och av kommunfullmäktige i oktober 2020.

Riktlinjen syftar till att ge utförarna av den kommunalt finansierade verksamheten tydliga och förutsägbara förutsättningar. Detta framgår exempelvis genom kravet på kommunen som systemledare[3] att ha likvärdiga, stabila och enhetligt beskrivna ersättningssystem. Syftet med riktlinjen är även säkerställa att kommunens mål och normerande styrning får genomslag i hela den kommunalt finansierade verksamheten samt att säkerställa

---

[1] Program för kommunalt finansierad verksamhet 2017-2018. KSN 2016-1909. Ett aktiverande dokument som kommunfullmäktige fattade beslut om 2016.

[2] Riktlinje för kontroll och uppföljning av kommunalt finansierad verksamhet. *Uppsala kommun.* Daterad 2020-06-04. KSN-2020-01182.

[3] I riktlinjen används begreppet för att skilja mellan kommunen som huvudman eller *systemledare*, och kommunen som ansvarig för sig egenregi.

transparens såväl i den kommunala styrningen som i den kommunalt finansierade verksamheten men samtidigt inte påverka konkurrensmöjligheterna mellan privata utförare och kommunal egenregi.

Riktlinjen har utformats för att underlätta för externa utförare såväl som egen regi att likvärdigt utföra kommunalt finansierad verksamhet. Kommuner får enligt kommunallagen lämna över viss verksamhet till privata utförare (KL 3 kap. 12 §). Kommunen är fortfarande ansvarig gentemot invånarna för dessa verksamheter på samma sätt som för verksamhet som bedrivs i egenregi. Kommunen är också skyldig att kontrollera och följa upp den verksamhet som lämnats över till privata utförare och göra det möjligt för allmänheten att få insyn i verksamheten.

Uppsala kommuns riktlinje fastställer att nämndernas uppföljning av kommunalt finansierad verksamhet ska göras på ett likvärdigt sätt och skall redovisa uppföljningen i samband med årsredningen. Uppföljningen har tre huvudsakliga syften

- att kontrollera att verksamheten bedrivs i enlighet med kommunens mål och att verksamheten leder till förväntade effekter,
- att utgöra ett underlag i kommunens kontinuerliga arbete för att utveckla och förbättra verksamheten, samt
- att se till att verksamheten fungerar och att utkräva ansvar om så inte sker.

Utöver kommunens uppföljning ska utförare ha egna system för att upptäcka om brukare eller brukargrupper inte får sina behov tillgodosedda och för att i så fall ändra sina arbetssätt. Kommunen ska också följa upp att utförare har system för egenkontroll.

Kommunen måste kontrollera och följa upp verksamheten och se till att allmänheten får insyn i verksamheten. Kommunen ställer därför krav på utförare att svara på frågor inom angiven tidsram:

- lämna begärt underlag inom angiven tidsram,
- delta i de undersökningar, exempelvis brukarundersökningar, som begärs, samt att
- ta emot kommunen vid anmälda och oanmälda verksamhetsbesök.

Den information som kommunen begär in av en privat utförare ska ha koppling till avtalet med kommunen och till den verksamhet som utförs. Utföraren är enbart skyldig att lämna uppgifter som inte strider mot lag eller annan författning. Uppgifterna ska exempelvis inte utgöra företagshemlighet enligt Lag (2018:558) om skydd för företagshemligheter.

Kommunen ska enligt riktlinjen presentera ett urval av uppgifter från de genomförda kontrollerna och uppföljningen för invånarna för att underlätta val av utförare. Detta är kommunen skyldig att göra enligt kommunallagen på ett sakligt, relevant, jämförbart, lättförståeligt och lättillgängligt sätt.

Den kommunala verksamhetens mål och kommunens skyldighet att följa upp att verksamheten bedrivs i enlighet med målen är oberoende av om verksamheten utförs av kommunens egenregi eller av privata utförare.

Av intervjuerna framgår att samtliga granskade nämnder[4] är medvetna om dels antaget liggande program för kommunalt finansierad verksamhet, samt utveckling av riktlinjen för kommunalt finansierad verksamhet. Vid utformning av riktlinje har enligt uppgift några av förvaltningarna delgetts ett arbetsmaterial och fått möjlighet att lämna feedback men det gäller inte samtliga förvaltningar som vi har genomfört intervjuer med. Vid intervjuer med representanter från kommunledningskontoret framgår att nämnderna upplevs vara bra på uppföljning men det har varit en utmaning i fråga om gränsdragning, vilka privata utförare som berörs av riktlinjerna för kommunalt finansierad verksamhet och därmed uppföljning av upphandlingar och avtal som ska möta kraven i framtagen riktlinje. Tveksamhet föreligger om all upphandlad verksamhet ska inkluderas eller om det ska gälla främst utförare under längre tid. Enligt intervjuuppgifter har organisationen har inte hittat rätt nivå. De sociala nämnderna som arbetar med vård och omsorg har dock i högre utsträckning organisation och medarbetare som arbetar med uppföljningen.

Vid intervju med representanter från förvaltningarna uttrycks att programmet för kommunalt finansierad verksamhet har varit otydligt och det har varit svårt för förvaltningarna att utläsa hur de skulle förhålla sig till det, det fanns med andra ord utrymme för tolkning. Det framkommer också vid intervjuer att en svårighet som ses med riktlinje för kommunalt finansierad verksamhet är på vilken nivå kommunstyrelsen skall beskriva och fastställa hur uppföljningen skall genomföras, i och med att förvaltningarnas verksamhet skiljer sig åt.

3.1.2 Bedömning

Säkerställer kommunstyrelsen ett system som möjliggör att uppföljning och insyn säkerställs genom upphandling och avtal?

Revisionsfrågan bedöms i huvudsak som uppfylld.

Vår bedömning är att kommunstyrelsen i huvudsak har säkerställt ett system som möjliggör att uppföljning och insyn säkerställs genom upphandling och avtal.

Under föregående mandatperiod antogs ett program för kommunalt finansierad verksamhet (2016). Ett uppdaterat program är under framtagande och planeras att antas av kommunstyrelsen (september 2020) och fullmäktige (oktober 2020). Detta uppdaterade program för innevarande mandatperiod kommer dock att benämnas riktlinje men svarar mot kravet som åligger kommunen att anta ett program under mandatperioden. Vår bedömning är att kontrollfrågan i det avseendet är uppfylld. Vi noterar samtidigt att arbete till delar kvarstår kring implementeringen och arbetet i organisationen utifrån nuvarande program och kommande riktlinje. Framförallt gäller detta definitioner och avgränsningar av vad som avses med privata utförare och vilken typ av avtal som berörs av dessa styrande dokument. Vår bedömning är att kommunstyrelsen bör säkerställa nämndernas förståelse av detta. Vidare är vår bedömning att kommunstyrelsen bör tydliggöra hur nämndernas uppföljning ska rapporteras till kommunstyrelsen (se vidare under avsnitt 3.4 rörande uppföljning och återrapportering).

[4] Socialnämnden, äldrenämnden, omsorgsnämnden samt gatu- och samhällsmiljönämnden.

3.2 Reglering av uppföljning och kontroll

Har nämnderna har i avtal eller annan form reglerat formerna för uppföljning och kontroll i förhållande till utföraren?

3.2.1 Iakttagelser

Planeringen och avsikterna kring privata utförare ska beskrivas varje år i nämndernas verksamhetsplaner och sammanställs i fullmäktiges Mål och budget. I samband med verksamhetsplaneringen ska nämnderna planera och beskriva vad uppföljningen ska omfatta och hur den ska gå till. Nämnderna ska årligen beskriva och tydliggöra relationen och fördelningen mellan egenregi och privata utförare inom ansvarsområdet. Avsikter kring den framtida inriktningen av verksamheten ska framgå, exempelvis planer på större upphandlingar och förändringar inom utbud eller inriktning av insatser. Nämndernas beskrivning återfinns i Mål och budget och beslutas av kommunfullmäktige.

Vid intervju med representanter från kommunledningskontoret framkommer att det pågår en diskussion med berörda förvaltningar avseende ändring av avtal, när krav i framtagen riktlinje ändras. Ett stort antal avtal är framtagna innan riktlinjen planeras antas och det är svårt att retroaktivt förhandla om ändring i alla berörda avtal, men det ska där så är möjligt ändras. I övrigt är kommunledningen inte involverade i avtalsformuleringar avseende reglering av former för uppföljning och kontroll i avtal i förhållande till utförare.

Samtliga förvaltningar har möjlighet, och använder i stor utsträckning, de tjänster som staben för upphandling i kommunen erbjuder. Vid samverkan mellan upphandling och en förvaltning ansvarar förvaltningen och dess representanter för att ta fram kravspecifikation till avtalet, och staben för upphandling ansvarar för att upphandling och avtal i enlighet med LOU. Enligt intervjuerna fungerar samarbetet väl mellan granskade förvaltningar och staben för upphandling. Representanterna från förvaltningarna uppger att de får bra stöd och hjälp vid upphandlingar och framtagande av avtal. Staben för upphandling har personal som arbetar riktat mot ett antal förvaltningar med liknande verksamheter. Vid varje upphandling deltar verksamhetsrepresentanter, strateg från förvaltningen och en upphandlare. Staben för upphandling har framtagna grundmallar för avtal men anpassning sker utifrån verksamhet och avtal.

Omsorgsnämnden

Omsorgsnämnden fastställer i Verksamhetsplan 2020[5] att uppföljning av verksamhetsplan och budget ska ske i samband med kommunens gemensamma uppföljningar per april, augusti och årsbokslut. Som bilaga till verksamhetsplan finns Uppföljningsplan, som tydliggör vad som ska följas upp, hur, av vem och med vilken regelbundenhet. Uppföljningsplanen beslutas av omsorgsnämnden och verkställs av tjänstepersoner på omsorgsförvaltningen. Uppföljningsplanen beskriver avtalsspecifik uppföljning:

> "Avtals- och uppdragsspecifik uppföljning genomförs med regelbundenhet genom att följa upp de insatser som individer beviljats utifrån SoL eller LSS och fokuserar på om behovet hos den enskilde är tillgodosett, vilken effekt stödet har fått för den enskilde och hur den enskilde upplever kvaliteten i utförandet. Efter en entreprenadupphandling sker uppföljning via dialogmöte inom 3

[5] Verksamhetsplan omsorgsnämnden 2020. *Uppsala kommun.* OSN-2019-0778

månader efter övertagandet med utföraren. På så sätt försäkrar sig nämnden om att utförarna har kommit igång och arbetar på det sätt som förväntas. Uppföljningsmetoderna kan se olika ut beroende på vilken typ av avtal (entreprenadupphandling, ramavtal eller avtal enligt Lag om valfrihet (LOV) som följs upp. Hur uppföljningar sker definieras i förvaltningens strategi för uppföljning. Uppföljningar för entreprenadupphandlingar sker tre gånger per avtalsperiod. För utförare inom LOV avseende daglig verksamhet sker uppföljningar två gånger per avtalsperiod. Uppföljning av nämndens ramavtal ser olika ut beroende på om nämnden avropar enstaka platser eller hela enheter. I de fall där nämnden avropat flertalet av platserna på enheten följs ramavtalet upp minst en gång per avtalsperiod."

Vidare beskrivs händelsestyrd uppföljning: "Händelsestyrda uppföljningar avser uppföljningar som inte genomförs systematiskt utan orsakas av en särskild händelse. Exempelvis:

- Upprepade händelser hos samma utförare, eller enstaka händelser där det föreligger uppenbar risk att händelse upprepas.
- Händelse av särskilt allvarlig art, t ex brist i kompetens, medvetna avsteg från avtal eller upprepade händelser i ett tydligt mönster.
- Stora negativa avvikelser i budget eller indikatorer för måluppfyllelse."

Enligt intervju med representanter från omsorgsförvaltningen skall samtliga avtal innehålla uppgifter för uppföljning. Förvaltningen uttrycker att de ofta använder sig av dialog och åtgärdsplaner med sina leverantörer, och sanktioner i specifika fall. Omsorgsförvaltningen tar i huvudsak hjälp av kommunens upphandlingsstab för formulering av uppföljning av avtal. För mer information om omsorgsnämndens reglering av uppföljning i avtal, se genomfört stickprov nedan.

Äldrenämnden

Äldrenämnden fastställer i Verksamhetsplan 2020[6] att uppföljning av verksamhetsplan och budget ska ske i samband med kommunens gemensamma uppföljningar per april, augusti och delårsbokslut per augusti och årsbokslutet. Nämnden ansvarar för att löpande följa upp och analysera utvecklingen inom sina respektive verksamhetsområden. Som bilaga till verksamhetsplan finns Uppföljningsplan för år 2020-2021, som syftar till att säkerställa äldreomsorgens kvalitet och utveckling med avseende på

- efterlevnad och följsamhet mot lagfästa mål för äldreomsorgen i Sverige
- lokala politiska mål och ambitioner
- avtalade tjänsteleveranser från lokala utförare
- individuella beslut om vård och omsorg

Uppföljningsplanen beskriver avtals- och uppdragsuppföljning:

> "Avtalsuppföljning är ett verktyg för äldreförvaltningen i Uppsala kommun att säkerställa att utförare inom äldreomsorgen utför sitt uppdrag i enlighet med de

[6] Trygghet och god livskvalitet - verksamhetsplan och budget 2020 för äldrenämnden. *Uppsala kommun.* 2019-12-17. ALN-2019-0680

avtal som tecknats mellan utföraren och kommunen. En avtalsuppföljning är också ett arbetssätt för äldreförvaltningen att säkerställa en god kvalitet i äldreomsorgen men också en metod för att kartlägga äldreomsorgens förbättrings- och utvecklingsområden. Inför varje verksamhetsår gör förvaltningen en årsplanering för sina uppföljningar. Där planeras vilka verksamheter som ska följas upp och vid vilken tidpunkt. Årsplaneringen presenteras för och godkänns av nämnden. Hur ofta uppföljning sker och hur uppföljningen går till varierar beroende på verksamhetsområde. De verksamhetsområden som följs upp är; särskilt boende, hemtjänst och hemsjukvård, dagverksamheter samt verksamheter inom öppna förebyggande insatser.

Gemensamt för alla är att en uppföljning alltid sker en tid efter att verksamheten startat upp alternativt efter ett verksamhetsövertagande. Syftet är att se om utföraren kommit igång enligt plan och att utföraren arbetar enligt avtal/uppdrag. Därefter sker planerade uppföljningar kontinuerligt under avtalstiden enligt en årsplanering som utformas vid varje årsskifte. Utöver den planerade uppföljningen finns också händelsestyrd och oanmäld uppföljning, vilken initieras vid indikationer på eventuella brister och mer akuta missförhållanden. Efter genomförd uppföljning genomförs ett analysarbete vilket utmynnar i en rapport. Om uppföljningen identifierat brister kommer krav ställas på rättelse, som regel med en tidsfrist på en månad. Vid en uppföljning görs bedömning om bristerna åtgärdats och då avslutas uppföljningen. Om bristerna kvarstår kommer bedömningarna skärpas och även sanktioner övervägas. Varje uppföljning anmäls också och redovisas till nämnden i eget ärende när den avslutats. Avtals-och uppdragsuppföljningen sammanfattas och avrapporteras även i en årsrapport till nämnden."

Äldreförvaltningen påbörjade under 2017 ett arbete med att skärpa upp avtal med privata utförare samt reglering av uppföljning och insyn. Förvaltningen arbetar med två typer av avtal, avtal enligt LOU och avtal enligt LOV. Avtal enligt LOU är få och har blivit färre under senaste åren. Vid tidpunkten för granskningen har förvaltningen två avtal enligt LOU. Vid upphandling vid LOU tar förvaltningen hjälp av staben för upphandling medan upphandling genom LOV hanteras av förvaltningen. Vid intervju med förvaltningen framkommer att de framöver planerar att än mer mäta och i och med det också reglera i avtal avseende effekt och inte enbart resultat. Det framkommer även att de ligger i startgroparna för att även lägga mer ansvar på de privata utförarna när det gäller uppföljning, och ta del av utförarnas uppföljning, snarare än att genomföra enbart egna uppföljningar av verksamheterna.

Stickprov av avtal

Inom ramen för granskningen har ett stickprov genomförts avseende reglering och uppföljning i avtal med privata utförare. Stickprovet har bestått av fyra till fem avtal per granskad nämnd[7]. Syftet med stickprovet var att fastställa om nämnderna i praktiken har reglerat insyn och uppföljning i avtal med privata utförare.

[7] omsorgsnämnden och äldrenämnden.

Resultatet visar att för omsorgsnämndens fyra granskade avtal reglerar tre av dessa uppföljningar och insyn. För äldrenämnden granskade avtal reglerar tre av fyra avtal uppföljning och insyn. Se matris nedan.

Förvaltning	Avtal	Avtalet reglerar insyn	Avtalet reglerar uppföljning
Omsorgsnämnden	1	ja	ja
	2	nej	nej
	3	ja	ja
	4	ja	ja
Äldrenämnden	1	ja	ja
	2	ja	ja
	3	ja	ja
	4	nej	nej

Skrivelserna avseende uppföljning och insyn skiljer sig mellan avtalen och mellan granskade nämnder men innefattar bland annat:

- Leverantören/utföraren ska bistå vid uppföljning utan kostnad och närvara vid planerad avtalsuppföljning.
- Beställaren har rätt till insyn i leverantörens verksamhet för att genomföra uppföljning på individ- och verksamhetsnivå.
- Uppföljning kan ske vid såväl föranmält som oanmält besök, samt kan ske via intervjuer, observationer, dokument- och journalgranskning.
- Leverantören ska vid påtalade brister upprätta en handlingsplan, delge köparen denna samt inom ramen av köparen angiven tid, åtgärda påtalade brister.

För avtalet för äldrenämnden som inte reglerar insyn och uppföljning är det ett äldre avtal som utgår 2021, som förvaltningen är medvetna om inte reglerar uppföljning i avtalet.

För avtalet avseende omsorgsnämnden omfattar avtalet insatser enligt förfrågnings-underlag som blir en del av avtalsvillkoren. I förfrågningsunderlaget finns avtalsuppföljning reglerat, men inte explicit i upprättat avtal.

3.2.2. Bedömning

Har nämnderna har i avtal eller annan form reglerat formerna för uppföljning och kontroll i förhållande till utföraren?

Kontrollmålet bedöms som delvis uppfyllt.

Vi noterar till att börja med att skrivelserna avseende uppföljning och insyn skiljer sig mellan avtalen och mellan granskade nämnder. Även om uppföljning och insyn regleras på olika sätt i flera av de granskade avtalen är det vår bedömning att respektive nämnd i högre grad bör eftersträva likartade, kvalitetssäkrade formuleringar för att öka tydligheten och säkra insyn och uppföljning.

Både omsorgs- och äldrenämnden har till till övervägande del i avtal eller annan form reglerat uppföljning eller insyn förhållande till utföraren. Staben för upphandling som bistår förvaltningarna vid upphandling används i stor utsträckning och säkerställer därmed reglering i avtal. Av genomfört stickprov framgår dock att samtliga granskade avtal inte har uppföljning och insyn reglerat, vilket är en brist. Det ska dock sägas att denna brist för äldrenämndens del är en kvarleva från tidigare år då det rör ett äldre, dock ännu gällande avtal, som löper till 2021. I de avtal som är mer nyligen tecknade har uppföljning och insyn reglerats, vilket framgår av ovan redovisat stickprov. Rörande avtalet för omsorgsnämnden finns ett tillhörande förfrågningsunderlag där insyn och uppföljning regleras och därmed vanligtvis utgör en del av avtalsvillkoren, men vår bedömning är att dessa delar med fördel bör behandlas explicit i respektive avtal. Av kommunens riktlinjer för privata utförare framgår att den information som kommunen begär in av en privat utförare ska ha koppling till just avtalet. Att insyn och uppföljning inte regleras i avtalet riskerar att innebära en otydlighet mellan kommunen och leverantören.

3.3 Uppföljning och kontroll

Genomförs uppföljning och kontroll av privata utförare?

3.3.1 Iakttagelser

Uppföljningsarbetet är en del av nämndens underlag för lärande och beslut, samt att säkerställa att offentligt finansierade verksamheter använder tilldelade medel på ett korrekt sätt utifrån kommunfullmäktiges Program för kommunalt finansierad verksamhet. Uppföljningen ska således säkerställa att nämnden erhåller tjänster utifrån ställda krav i avtal och uppdrag och att det råder konkurrensneutralitet mellan utförarna inom både offentlig och enskild regi.

Syftet med uppföljning är att säkerställa att nämndens verksamheter, oavsett regi, lever upp till ställda krav. Syftet är också att garantera insyn och transparens i beslutsprocesser och att medborgare och brukare upplever att erbjudna insatser/tjänster motsvarar behoven och håller en hög kvalitet i förhållande till både lagstiftning och den enskildes behov. Uppföljningen ska också visa på om verksamheterna styr i avsedd riktning och säkerställa att utveckling sker i enlighet med politiska beslut och viljeinriktningar.

Representanter från kommunledningskontoret upplever att genomförande av uppföljning och kontroll har förbättrats de senaste åren. De uttrycker vid intervju att flera förvaltningar har byggt upp kvalitetsfunktioner som arbetar med analys och uppföljning.

Omsorgsnämnden

Av omsorgsnämndens uppföljningsrapport[8] för 2019 framgår att förvaltningen har genomfört ett flertal uppföljningar under 2019 inom nämndens olika avtalsområden. De verksamhetsövergripande uppföljningarna är riktade uppföljningar inom olika områden. Dessa uppföljningar görs för att få en strukturell överblick över nämndens verksamheter. Förvaltningen har genomfört uppföljningar både utifrån händelser och utifrån löpande uppföljningsarbete.

Avtalsspecifik uppföljning sker genom bland annat att biståndshandläggare regelbundet följer upp de insatser som individer beviljats utifrån SoL eller LSS. Efter en entreprenad-upphandling genomför avdelningen för systemledning en uppföljning via dialogmöte med utföraren inom tre månader efter övertagandet. Syftet med tremånadersuppföljningen är att följa upp utförarens övertagande- och uppstartsprocess i samband med övertagande av drift av nya boenden.

Under 2019 genomfördes tremånadersuppföljningar på följande enheter nedan. Under 2019 föll 15 avtal inom ramen för tre-månaders uppföljning.

1. Attendo LSS AB: Bälinge-Ekeby, Hjortrongatan, Södra Tibblevägen 12, Järnmalmsvägen
2. BAMU AB: Gotlandsresan 178
3. Humana LSS AB: Jälla, Carl von Linné, Gränbyvägen, Kungsängstorg
4. Nytida AB: Mariedalsgatan, Linvägen, Stålgatan 39, Stålgatan 37
5. Polstjärnan AB: Brudlåtsvägen 20

De områden som följdes upp var tillstånd från IVO, hälso-och sjukvård, övertagande-process, hur uppstarten av verksamheten gått, planerad kompetensutveckling för personal samt egenkontroll. Utförarna rapporterade om att övertagandena löpt på bra, och förvaltningen gjorde samma bedömning. I samband med de uppföljningar som genomförts har olika förbättringsområden identifierats, och förvaltningen har även aktivt arbetat med åtgärder utifrån detta under 2020:

- Gemensamt uppföljningsmaterial för biståndshandläggare och strateger, samt utveckling av samarbetsformer.
- Bestämda fokusområden och systematiska uppföljningar utifrån fokusområden.
- Utveckla avvikelserapporteringen
- Utveckling av vitestrappa

Vidare har omsorgsförvaltningen genomfört följande behovsbaserade uppföljningar:

Område/Verksamhet	**Antal uppföljningar**
Personlig assistans avseende tillståndshavarens lämplighet	2
Daglig verksamhet avseende fakturering	11
Ledsagning avseende tillståndskrav för ledsagarservice	2
Enhetsspecifik uppföljning	5

[8] Uppföljningsrapport 2019. *Uppsala kommun.* 2020-01-23

Vid intervju med omsorgsförvaltningen framkommer att uppföljning pågår kontinuerligt. De arbetar med flera typer av uppföljning, såsom ekonomisk uppföljning månadsvis, kvalitetsuppföljningar, individuell uppföljning av handläggare samt samtliga nya avtal följs upp efter tre månader. Omsorgsförvaltningen har interna arbetsmaterial som planerar årets uppföljningar, som revideras löpande utifrån vad som upptäcks i verksamheten samt indikatorer som förvaltningen tar emot. Kvalitetsredovisningen som sammanställs årligen sammanfattar årets genomförda uppföljningar samt aktiviteter som genomförs, men saknar djupgående analys av vad som framkommit vid uppföljningarna. Omsorgsförvaltningen har genomfört ett flertal uppföljningar under 2019 inom nämndens olika avtalsområden. Uppföljningarna har resulterat i utbildningsinsatser, förbättrade och tydliggjorda rutiner för hälso-och sjukvård, men även bättre samarbetsformer för uppföljningar. Uppföljningarna har även lett till att 15 avtal har hävts med två olika utförare och att en utförare har fått en erinran. Därutöver har förvaltningen ställt återkrav av felaktigt utbetald ersättning till åtta olika utförare.

Äldrenämnden

Äldrenämnden antog 2020-02-27 Årsrapport avtals- och uppdragsuppföljningar 2019[9]. Uppföljningarna handlar består ofta av intervjuer med ledning och personal ute i verksamheten, analys och bearbetning av material, sammanställning av rapport och åtgärdsredovisning. Under 2019 genomfördes avtals- och uppdragsuppföljningar på 12 vård- och omsorgsboenden varav hälften drivs av externa utförare. Inom hemtjänst och hemsjukvård genomfördes uppföljningar på 14 enheter, merparten i extern drift. Av 12 genomförda uppföljningar på vård- och omsorgsboenden framkom avvikelser gentemot avtal eller uppdrag, det vill säga brister, i 10 av dessa. Av de 14 genomförda uppföljningar inom hemtjänst och hemsjukvården framkom brister i 9 verksamheter.

Äldreförvaltningen genomför uppföljning i enlighet med en uppföljningsplan som planerar i två-årsperioder. Fokus under 2020 avseende hemtjänst och hemsjukvård är uppföljning av egenregins verksamheter medan fokus under 2019 varit de större externa företagens verksamheter. Plan för uppföljning avser både privat och extern regi, och förvaltningen arbetar för att få en konkurrensneutralitet och uppföljningsarbetet ska vara samma oavsett om det är privat eller extern regi. Plan för uppföljning tas fram av förvaltningen men beslutas av nämnden.

Uppföljning sker både planerat och vid behov. Det genomförs via intervjuer med personal och ledning, och observationer av verksamheter vilket resulterar i en uppföljningsrapport för verksamheten. Om brister påvisas delges utföraren och får en tidsram för att åtgärder skall implementeras. Efter satt tidsram genomförs en uppföljande observation för att säkerställa att brister har åtgärdats inom verksamheter. Tidigare var förvaltningen ofta med och tog fram åtgärdsplaner åt och tillsammans med utföraren, något som har ändrats så att idag är det utförarens ansvar att ta fram åtgärdsplaner och förvaltningen följer enbart upp det. Vid-behovs-uppföljningar kan ske utifrån indikationer från personal, brukare eller anhöriga. Vid dessa tillfällen sker observationer och besök vid

[9] Årsrapport avtal- och uppdragsuppföljningar 2019. *Uppsala kommun.* 2020-02-27. ALN-2020-00109.

verksamheten oanmält. Om brister påträffats, och åtgärdats av verksamheten i fråga, skrivs det in i uppföljningsrapporten som sedan avslutas.

Vidare har äldreförvaltningen genomfört följande behovsbaserade uppföljningar:

Område/Verksamhet	Antal uppföljningar
Hemtjänst och hemsjukvård	14
Vård- och omsorgsboende	12
Korttidsboende	2
Vård- och omsorgsboende övertagandeuppföljningar	4

3.3.2 Bedömning

Genomförs uppföljning och kontroll av privata utförare?

Revisionsfrågan bedöms som i huvudsak uppfylld.

Omsorgsnämnden och äldrenämnden genomför uppföljning och kontroll av privata utförare med regelbundenhet och utifrån upprättad struktur. Båda nämnderna har struktur i form av uppföljningsplan och uppföljningsrapport som redovisar genomförd uppföljning och kontroll.

Genomförande skiljer sig mellan verksamheter, men både planerad och behovsbaserad uppföljning genomförs. Vidare arbetar både omsorgs- och äldreförvaltningarna med strukturell uppföljning av nya avtal efter tre månader.

3.4 Återrapportering till nämnd

Säkerställer nämnderna återrapportering av vad genomförd kontroll och uppföljning visar?

3.4.1 Iakttagelser

I samband med verksamhetsplaneringen ska nämnderna årligen beskriva och tydliggöra relationen med egenregi och privata utförare inom ansvarsområdet. Avsikter kring den framtida inriktningen av verksamheten ska framgå, exempelvis planer på större upphandlingar och förändringar inom utbud eller inriktning av insatser. Nämnderna ska också visa hur uppföljningen av verksamheten ska ske och hur nämnden ska tillgodose insyn i den verksamhet som lämnats över till privata utförare[10]. I riktlinje för kommunalt finansierad verksamhet ska förvaltningarna i kommunen sammanfatta och redovisa för nämnden avtals- och uppdragsuppföljning i en årsrapport.

Utifrån kommunallagen ska kommunstyrelsen rapportera till kommunfullmäktige avseende avtalssamverkan med privata utförare. Efter genomförd granskning kan konstaterats att en sådan rapportering inte sker separat och inte heller i årsredovisningen 2019 redovisas uppföljning av avtalssamverkan. Under intervjuerna har det vidare varit otydligt hur kommunstyrelsen utifrån sin uppsikt följer upp hur nämnderna sköter sin

[10] Program för kommunalt finansierad verksamhet. *Uppsala kommun.* KSN 2016-1909

uppföljning och vad den visar. Uppföljningen och kontrollen av privata utförare är inte särskilt synlig i nämndernas delårsrapport eller årsredovisning. Från centralt håll noteras att det mestadels rör sig om uppföljning av inriktningsmål och nämndernas olika uppdrag. Detta är enligt intervjuer ett utvecklingsområde. Vidare uttrycks att nämndernas rapporteringar bör ha mer fokus på analys och effekter istället för att redogöra för vad som har gjorts. Kommunstyrelsen har inte heller begärt in specifik uppföljning av privata utförare från nämnderna, vilket också bekräftas i intervjuer med såväl centrala tjänstemän som företrädare för nämnderna.

Omsorgsnämnden

Vid intervju med representanter från omsorgsförvaltningen framgår att nämnden fokuserar på avtalsuppföljning. Under den senaste mandatperioden har förvaltningen behövt häva ett antal avtal, vilket blivit en viktig fråga för nämnden. Vidare arbetar förvaltningen tillsammans med nämnden under en årlig strategidag för att arbetar fram verksamhetsplan däribland avtalsuppföljningsplan. Under strategidagen framkom också enligt uppgift en önskan från nämnden att arbeta än mer behovsbaserat än regelbundet avseende avtalsuppföljning.

Förvaltningens löpande rapportering till nämnd över genomförd uppföljning är inte på detaljnivå, utan är en mer övergripande beskrivning av vad som genomförts. En uppföljningsrapport tas fram årligen till nämnden varvid genomförda uppföljningar redovisas samt planerat utvecklingsarbete utifrån resultat[11].

Äldrenämnden

Äldreförvaltningen tar årligen fram en årsrapport avtals- och uppdragsuppföljningar. Rapporten fastställer särskilda händelser under året, uppföljningsmetoder, resultat, en diskussion av resultat samt förslag på åtgärder. Det sker också en muntlig redovisning per halvår till nämnden från förvaltningsledningen, där genomförda uppföljningar redovisas samt vad som upptäckts vid dessa.

Vidare delges nämnden samtliga uppföljningsrapporter förvaltningen har tagit fram vid uppföljningar per verksamhet.

Genomgång av protokoll

Inom ramen för granskningen har en genomgång gjorts av protokoll för omsorgs- och äldrenämnden under perioden maj 2019 till maj 2020. Avseende omsorgsnämnden informeras nämnden dels med information från förvaltningen, en stående punkt på agendan, dels vid särskilda punkter vid behov. Under de granskade 11 mötets protokoll har avtalsuppföljning protokollförts sex gånger. Omsorgsnämnden informeras från nämndens arbetsutskott som innefattar beslut om förfrågningsunderlag och tilldelningsbeslut. Vidare informeras även nämnden avseende kommande förslag på upphandlingsärende, samverkanspartners agerande avseende privata utförare samt händelser av verksamheter som sköts av privata utförare som påverkar nämndens och dess ansvar, såsom konkurs av privat utförare.

---

[11] Uppföljningsrapport 2019. *Uppsala kommun, omsorgsförvaltningen.* 2020-01-23.

Vid äldrenämnden sker rapportering till nämnden dels under punkten Förvaltningsdirektören informerar, en stående punkt i agendan, dels vid behov med specifika avtalsuppföljningar och avtalsinformation. Under 12 granskade protokoll protokollförs avtalsuppföljning 14 gånger. Äldrenämnden får information varje gång en avtalsuppföljning av avslutats med en fullständig uppföljningsrapport, samt vid upptäckta brister vid uppföljningar som leder till hävning av avtal, något som nämnden beslutar om.

3.4.2 Bedömning

Säkerställer nämnderna återrapportering av vad genomförd kontroll och uppföljning visar?

Revisionsfrågan bedöms som i huvudsak uppfylld för omsorgsnämnden respektive äldrenämnden.

I all väsentlighet säkerställer nämnderna återrapportering av vad genomförd kontroll och uppföljning visat, specifikt med årliga uppföljningsrapporter. Omsorgsnämnden får löpande information men inte i på detaljnivå utan det ges fördjupad information vid brister och avvikelser redovisas till nämnden. Äldrenämnden tar del av varje avslutad uppföljningsrapport som baseras på uppföljningen av respektive utförare.

Revisionsfrågan bedöms som delvis uppfylld för kommunstyrelsen.

Kommunstyrelsen har tydliggjort ramarna för nämndernas uppföljning och återrapportering, men vi bedömer att det är oklart hur kommunstyrelsens egen uppsikt och uppföljning av avtalssamverkan sker. Vidare saknas en systematik för hur kommunstyrelsen följer resultatet av nämndernas kontroll och uppföljning av privata utförare. Vår bedömning är att kommunstyrelsen kan stärka sin uppsikt av hur nämnderna kontrollerar och följer upp privata utförare.

3.5 Aktivt beslutsfattande

Agerar nämnderna i förekommande fall genom aktivt beslutsfattande utifrån den uppföljning och kontroll som de tagit del av?

3.5.1 Iakttagelser

Vid protokollsgenomgång och intervjuer framkommer att återrapportering till nämnderna i all väsentligt är tillfredsställande. Under våren 2020 har rapportering till nämnd, och uppföljning av avtal inte skett i enlighet med planering i och med rådande pandemi för flera av förvaltningarna. För förvaltningarna som detta avser har planer tagits fram för att under hösten 2020 komma i fas.

Kommunledningskontoret upplever att nämnderna arbetar förekommande, och det finns flera exempel på att avtalsuppföljningar påvisar brister och nämnden fattar utifrån det beslut för passande åtgärder. Det är begränsat med information som når kommunstyrelsen, ansvaret ska ligga hos nämnderna och kommunstyrelsen förlitar sig enligt uppgift på att nämnderna tar sitt ansvar och har inga upparbetade former för hur nämnderna ska rapportera detta till dem eller fullmäktige.

De olika förvaltningarna har olika delegationsordningar avseende vad förvaltningen kan göra med privata utförare om brister påvisas vid uppföljningar. På äldreförvaltningen kan förvaltningspersonal exempelvis delge vite eller andra skärpta krav till utföraren, även

sanktioner utifrån framtagen sanktionstrappa. Om ett avtal behöver hävas är det enbart nämnden som kan fatta beslut om detta utifrån information om ärendet från förvaltningen. Under senaste 12 månaders perioden har nämnden fattat två beslut om hävning av avtal med privata utförare efter påvisade brister vid uppföljning genomförd av förvaltningen.

Vid omsorgsnämnden fattar nämndens upphandlingsutskott beslut om förfrågningsunderlag, tilldelningsbeslut samt hävning av avtal[12].

3.5.2 Bedömning

Agerar nämnderna i förekommande fall genom aktivt beslutsfattande utifrån den uppföljning och kontroll som de tagit del av?

Revisionsfrågan bedöms som i huvudsak uppfylld för omsorgsnämnden och äldrenämnden.

Nämnderna agerar i all väsentligt i förekommande fall genom aktivt beslutsfattande utifrån den uppföljning och kontroll som den tagit del av.

Det bör dock noteras att kommunstyrelsen saknar upparbetade former för att ha uppsikt och kontroll av hur nämnderna säkrar uppföljning och insyn i privata utförare (se bedömning i avsnitt 3.4.2).

3.6 Tidigare granskningar

Har åtgärder vidtagits av tidigare granskade nämnder med anledning av tidigare granskning inom området (2017 respektive 2018)?

3.6.1 Iakttagelser

2017 och 2018 genomförde revisorerna granskningar av kontroll och uppföljning av privata utförare i Uppsala kommun. Granskningarna kommer kortfattat att beskrivas nedan.

Omsorgsnämnden

Från 2017 års rapport var det övergripande syftet att bedöma hur omsorgsnämnden styr och kontrollerar verksamhet som bedrivs av privata utförare på uppdrag av nämnden samt vilka förutsättningar som finns. Vidare syftar granskningen till att kartlägga vilken riskanalys nämnden gör beträffande utförarnas förmåga att fullgöra sina avtal samt bedöma vilken beredskap nämnden upprätthåller för att kunna hantera en situation där en utförare inte kan fullgöra sina avtal.

I granskningen konstateras att uppföljningsarbetet inom omsorgsnämnden är föremål för utveckling, och att det finns brister i efterlevnaden av gällande system och rutiner för kontroll och uppföljning av verksamhet som utförs av externa utförare. De identifierade bristerna handlar främst om brister i den administrativa hanteringen av uppföljningen, snarare än om brister i själva uppföljningsarbetet.

---

[12] Delegations- och arbetsordning för omsorgsnämnden. 2020-06-16. Diarienummer OSN-2020-0042.

I det följande redovisas respektive rekommendationerna i granskningen 2017 samt de åtgärder som nämnden har vidtagit:

1. *Omsorgsnämnden bör inför antagandet av 2018 års verksamhetsplan säkerställa att beskrivningarna av uppföljningsarbetet fullt ut svarar mot avsikterna i fullmäktiges program för kommunalt finansierad verksamhet.*

   Förvaltningen arbetar med uppföljningsplan, som återfinns i verksamhetsplanen. Tidigare fanns uppföljningsplaner men de har utvecklats av förvaltningen, särskilt med vilka frekvenser uppföljningar genomförs.

2. *Omsorgsnämnden bör ange en tydligare målsättning beträffande frekvensen på avtalsuppföljningar.*

   Förvaltningen möter idag upp förändrad frekvens avseende uppföljning. Tidigare fanns inga frekvenser angivna, nu finns frekvenser fastställda till årligen för individuell uppföljning och efter tre månader för nya avtal, samt kontinuerligt avseende ekonomisk uppföljning.

3. *Omsorgsnämnden bör ha dokumentation av vilka avtalsuppföljningar som faktiskt genomförs och vilka av de planerade avtalsuppföljningarna som inte genomförs.*

   I förvaltningens uppföljningsrapport finns nu beskrivet vad som genomförts av planerade uppföljningar, och vad som framkommit. För 2020 års uppföljningsplan har beslut ej fattats av nämnden avseende uppföljningsplan på grund av rådande Covid-19 utbrott. Uppföljningsplanen har i och med detta reviderats, och kommer fortsätta att revideras under hösten 2020, med bland annat andra metoder för uppföljning, såsom digital uppföljning istället för att vara på plats i verksamheten.

4. *Omsorgsnämnden bör säkerställa att samtliga utförare, i relevanta delar, får likvärdig information. Denna rekommendation ges med anledning av att omsorgsnämnden avser att, åtminstone delvis, informera egenregin respektive de externa utförarna i olika forum.*

   För att säkerställa att samtliga utförare får likvärdig information har förvaltningen arbetat med utförar-web och utförar-möten. Utförarmöten har de genomfört det senaste året med fokus på olika verksamhetsområden, då privata och interna utförare får träffas och förvaltningen kan hämta in synpunkter och förbättringar. Huvudsakligt informationsflöde är idag utförarwebben.

Äldrenämnden

Det övergripande syftet med granskningen är att bedöma hur äldrenämnden styr och kontrollerar verksamhet som bedrivs av privata utförare på uppdrag av nämnden samt vilka förutsättningar som finns för detta. Vidare syftar granskningen till att kartlägga vilken riskanalys nämnden gör beträffande utförarnas förmåga att fullgöra sina avtal samt bedöma vilken beredskap nämnden upprätthåller för att kunna hantera en situation där en utförare inte kan fullgöra sina avtal.

I granskningen konstaterades KPMG att uppföljningsarbetet är föremål för utveckling. Den övergripande bedömningen är att det finns brister i efterlevnaden av gällande system och rutiner för kontroll och uppföljning av verksamhet som utförs av externa utförare. Bristerna är av olika karaktär och omfattning, varav vissa brister enligt bedömning är av allvarlig karaktär. Att brister har kunnat förekomma i den utsträckning som varit fallet inom äldrenämndens verksamhet tyder på en bristande intern kontroll hos nämnden. Enligt bedömning är nämndens uppföljning av den interna kontrollen i behov av utveckling, inte minst riskidentifiering och riskanalys.

I det följande redovisas respektive rekommendationerna i granskningen 2017 samt de åtgärder som nämnden har vidtagit:

1. *Äldrenämnden ska säkerställa att uppföljningsarbetet hanteras i enlighet med fullmäktiges och nämndens egna styrdokument.*

   Uppföljningsarbetet hanteras idag i enlighet med fullmäktiges och nämndens styrdokument, genom att ta fram en övergripande uppföljningsplan, som revideras årligen, där plan för uppföljning av alla verksamheter framkommer. Planen innefattar uppföljning av individ, avtal och ekonomisk uppföljning.

2. *Äldrenämnden bör utveckla uppföljningen av den interna kontrollen, inte minst riskidentifiering och riskanalys. I sammanhanget vill vi påpeka att vi anser det vara viktigt att nämndens politiker aktivt deltar i riskanalysen.*

   Förvaltningen har tillsammans med nämnden genomfört workshops för att arbeta mer med riskidentifiering och riskanalys. Senaste workshopen ägde rum hösten 2019.

3. *Äldrenämnden bör utarbeta rutiner för hur resultatet av den så kallade tertialuppföljningen ska tas om hand.*

   Rekommendation tre är en punkt som förvaltningen har valt att pausa arbetet med. Förvaltningen har svårighet att finna syftet med rekommendationens innehåll. Tidigare begärde förvaltningen in stora mängder material från privata utförare, men hade ingen struktur för hur det insamlade materialet skulle analyseras eller användas. Förvaltningen har stoppat insamlingen av material, tills dess att de kommit fram till och tagit beslut om vad insamlat material skall användas till.

4. *Äldrenämnden bör ta fram en tydligare uppföljningsplan än vad som är fallet i dagsläget. Förutom att det av uppföljningsplanen bör framgå när olika uppföljningar är planerade anser vi att det bör registreras vilka uppföljningar som faktiskt genomförs och vilka som inte genomförs samt, i förekommande fall, orsak till att en planerad uppföljning inte genomförs.*

   Uppföljningsplan som tas fram idag är idag framarbetade av förvaltningen och beslutas av nämnden. De har tydliggjort både övergripande uppföljning samt avtalsspecifik uppföljning.

5. *Äldrenämnden bör initiera en utredning av orsakerna till den höga personal-omsättningen inom Avdelningen för avtal och marknad. Med anledning av de risker vi ser med den höga personalomsättningen menar vi också att nämnden med stor*

noggrannhet bör följa den fortsatta utvecklingen samt säkerställa att kompetens och övriga resurser inom avdelningen är tillräckliga för att fullfölja det uppdrag de har.

En analys av orsaker till hög personalomsättning genomfördes under 2017 av den nye avdelningschefen och personalomsättningen har minskat. Under de senaste tre åren har bara två medarbetare slutat och 1 gått i pension, vilket är en minskning sedan 2017/2018 och tidigare genomförda granskningar.

6. *Äldrenämnden bör i tillämpliga delar involvera de privata utförarna i det löpande uppföljningsarbetet inom ramen för kommunens målstyrning.*

   Förvaltningen arbetar löpande med att i större utsträckning involvera de privata utförarna i det löpande uppföljningsarbetet. Detta genomförs bland annat genom branschråd, samt en utförare-web som informerar om förändringar eller liknande.

7. *Äldrenämnden bör i samtliga förfrågningsunderlags- och avtalsmallar snarast genomföra den typen av förtydliganden som skett i mallen för förfrågnings- underlag/avtal för särskilt boende utifrån LOU när det gäller situationer där en utförare inte kan fullgöra sitt avtal.*

   Förfrågningsunderlags- och avtalsmallar har uppdaterats för att förtydliga avseende situationer där en utförare inte fullgör sitt avtal. Tidigare var avtalen mer varierande och förvaltningen har enligt uppgift arbetat med att likställa dem. Våra stickprov av avtal visar också att senare avtal är mer likartade än vad som är fallet för äldre avtal.

Socialnämnden och Gatu- och samhällsmiljönämnden

Det övergripande syftet med granskningen är att granska hur kommunen säkerställer en ändamålsenlig kontroll och uppföljning av privata utförare.

Övergripande bedömning är att det finns övergripande styrdokument samt rutiner och riktlinjer för upphandling samt kontroll och uppföljning av privata utförare. KPMG ser dock att det saknas dokumenterade rutiner och riktlinjer i de nämnder vi granskat. Bedömning är vidare att nämnderna i sina årliga verksamhetsplaner inte lever upp till de krav som lyfts fram i Program för kommunalt finansierad verksamhet. I programmet framgår att nämnderna årligen, i samband med verksamhetsplaneringen, ska beskriva och tydliggöra relationen med egenregi och privata utförare inom ansvarsområdet.

I det följande redovisas respektive rekommendationerna i granskningen 2018 samt de åtgärder som nämnderna har vidtagit:

Rekommendation	Gatu- och samhällsmiljö-nämnden	Socialnämnden
1. *Gatu- och samhällsmiljönämnden samt Socialnämnden bör fastställa interna rutiner och riktlinjer med utgångspunkt i de kommunövergripande riktlinjerna för att tydliggöra och effektivisera upphandlingsarbetet samt uppföljning av privata utförare.*	Interna rutiner har tagits fram, och revideras efter behov.	Interna rutiner har tagits fram inom ramen för förvaltningens kvalitetsledningssystem. Det finns en steg-för-steg riktlinje, som senast reviderades under sommaren 2020.
2. *Socialnämnden och gatu- och samhällsmiljönämnden bör årligen fastställa en uppföljningsplan. I uppföljningsplanen bör det framgå vilka uppföljningar som ska genomföras under kommande år. Förutom att det av uppföljningsplanen bör framgå när olika uppföljningar är planerade anser vi att det bör registreras vilka uppföljningar som faktiskt genomförs och vilka som inte genomförs samt, i förekommande fall, orsak till att en planerad uppföljning inte genomförs.*	Uppföljningsplan tas fram årligen, och den årliga redovisningen visar status av vad som genomförs och vad som framkommit.	Uppföljningsplan tas fram årligen, och den årliga redovisningen visar status av vad som genomförs och vad som framkommit.
3. *Socialnämnden bör se över metod för granskning gällande den interna kontrollen, dvs, inte endast använda sig av stickprovskontroller utan göra mer riktade kontroller baserade på en riskbedömning i syfte att ytterligare förbättra den interna kontrollen avseende upphandling och avtal.*	Ej tillämpligt, avser enbart socialnämnden.	Årligen genomförs en riskbedömning som ligger till grund för den interna kontrollen avseende upphandling och avtal. De arbetar kontinuerlig med internkontrollarbetet och har dels en randomiserad stickprovsdel som ingår i förvaltningens internkontroll samt en del av uppföljning som baseras på prioriteringar och händelser inom verksamheten.

3.6.2 Bedömning

Revisionsfrågan bedöms som i huvudsak uppfylld.

De rekommendationer som lämnats till nämnderna i tidigare genomförda granskningar har till stor del tagits i beaktande och föranlett åtgärder.

4. Revisionell bedömning

Vår samlade revisionella bedömning är att nämnderna i huvudsak säkerställer i en ändamålsenlig uppföljning och kontroll av privata utförare samt att åtgärder har vidtagits med anledning av tidigare granskningar.

Vår bedömning är att insyn och uppföljning bör behandlas explicit i de avtal som tecknas, även om dessa delar regleras i förfrågningsunderlaget. Av kommunens riktlinjer för privata utförare framgår att den information som kommunen begär in av en privat utförare ska ha koppling till just avtalet. Om insyn och uppföljning inte regleras i avtal riskerar det att innebära en otydlighet mellan kommunen och leverantören.

När det gäller kommunstyrelsen är vår samlade revisionella bedömning att de delvis säkerställer en ändamålsenlig uppföljning och kontroll av privata utförare.

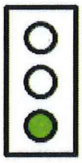
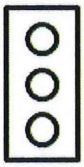
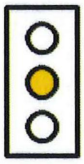
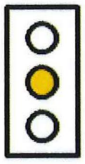
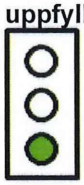
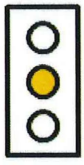
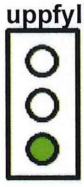
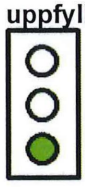
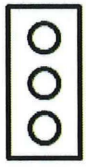
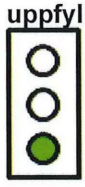
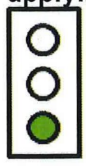
Kommunstyrelsen har tydliggjort ramarna för nämndernas uppföljning och återrapportering och har tagit fram program för detta föregående mandatperiod och har ett nytt program (benämnt riktlinje) på gång att beslutas under hösten, vilket möter kravet för innevarande mandatperiod. Vi bedömer emellertid att det inte är tillräckligt tydliggjort hur kommunstyrelsens egen uppsikt och uppföljning av avtalssamverkan sker. Vidare saknas en systematik för hur kommunstyrelsen följer resultatet av nämndernas kontroll och uppföljning av privata utförare. Kommunstyrelsen bör därmed stärka sin uppsikt av hur nämnderna kontrollerar och följer upp privata utförare.

De rekommendationer som lämnats till nämnderna i tidigare genomförda granskningar har till stor del tagits i beaktande och föranlett åtgärder.

Rekommendationer

- Kommunstyrelsen bör stärka sin uppsikt av hur nämnderna kontrollerar och följer upp privata utförare. I detta bör tydliggöras hur nämndernas uppföljning ska rapporteras till kommunstyrelsen.
- Kommunstyrelsen bör tydliggöra vad som avses med privata utförare av kommunalt finansierad verksamhet och säkerställa samsyn och förståelse för detta i nämnderna.
- Respektive nämnd bör ta fram en struktur för rapportering till nämnd avseende privata utförare, med fastställd frekvens på rapportering, utöver årlig uppföljningsrapport.
- Kommunstyrelsen bör tydliggöra sin uppsikt gällande avtalssamverkan samt ta fram en rutin som möter kommunallagens krav på årlig återrapportering till kommunfullmäktige om kommunens avtalssamverkan.

5. Bedömningar utifrån revisionsfrågor

Revisionsfrågor	Bedömning kommunstyrelsen	Bedömning omsorgsnämnden	Bedömning äldrenämnden
Säkerställer kommunstyrelsen ett system som möjliggör att uppföljning och insyn säkerställs genom upphandling och avtal?	**Uppfyllt** 	**Ej tillämpbart** 	**Ej tillämpbart**
Har nämnderna har i avtal eller annan form reglerat formerna för uppföljning och kontroll i förhållande till utföraren?	**Ej tillämpbart** 	**Delvis uppfyllt** 	**Delvis uppfyllt**
Genomförs uppföljning och kontroll av privata utförare?	**Ej tillämpbart** 	**I huvudsak uppfyllt** 	**I huvudsak uppfyllt**
Säkerställer nämnderna återrapportering av vad genomförd kontroll och uppföljning visar?	**Delvis uppfyllt** 	**I huvudsak uppfyllt** 	**I huvudsak uppfyllt**
Agerar nämnderna i förekommande fall genom aktivt beslutsfattande utifrån den uppföljning och kontroll som de tagit del av?	**Ej tillämpbart** 	**I huvudsak uppfyllt** 	**I huvudsak uppfyllt**

18 september 2020

Lena Salomon

Uppdragsledare

Tobias Bjöörn

Projektledare

Denna rapport har upprättats av Öhrlings PricewaterhouseCoopers AB (org nr 556029-6740) (PwC) på uppdrag av Uppsala kommuns förtroendevalda revisorer enligt de villkor och under de förutsättningar som framgår av projektplan från mars 2020. PwC ansvarar inte utan särskilt åtagande, gentemot annan som tar del av och förlitar sig på hela eller delar av denna rapport.

SVENSKA KOMMUN FÖRSÄKRINGS AB

STYRELSEMÖTE VIA TEAMS 2020-09-11

5 bilagor

PROTOKOLL

Närvarande

Fredrik Ahlstedt	ordförande
Johan Nikula	vice ordförande
Ann-Catrin Fredriksson	ledamot
Karl-Ove Andersson	ledamot
Per Nylén	ledamot
Anders Lundkvist	ledamot
Mona Kolarby	ledamot
Paul Åkerlund	ledamot
Olaf Løberg	ledamot
Linda Ekström	tjänstgörande ersättare
Tore Neverdal	tjänstgörande ersättare
Margaretha Larsson	ersättare
Erik Pelling	ersättare
Lars Backteman	ersättare

Frånvarande

Ulf Krabisch	ledamot
Hans Lindberg	ledamot

Övriga deltagare

Jan Malmberg	VD, Svenska Kommun Försäkrings AB
Rita Galanti	Ekonomichef, Svenska Kommun Försäkrings AB
Roger Nyman	Compliance Officer, Svenska Kommun Försäkrings AB
Clas Herbring	Chef RM, Svenska Kommun Försäkrings AB, § 12
Emelie Skröder	Rådgivare RM, Svenska Kommun Försäkrings AB, § 12

Svenska Kommun Försäkrings AB, Drottninggatan 35, 803 11 Gävle
Tfn 026-17 80 60 (vx) *E-post* info@skfab.se
www.skfab.se

§ 1 Mötets öppnande, godkännande av dagordning samt val av justeringsperson och sekreterare

Mötet öppnas av styrelsens ordförande Fredrik Ahlstedt som hälsar de närvarande välkomna.

Styrelsen beslutar att godkänna den föreslagna dagordningen. För att jämte ordförande justera dagens protokoll utses Mona Kolarby. Roger Nyman utses att upprätta protokollet.

§ 2 Föregående styrelseprotokoll

Ordförande går igenom justerat protokoll från styrelsemötet 2020-06-26, **bilaga 1.**

Styrelsen beslutar att lägga protokollet till handlingarna.

§ 3 Logg över punkter för vidare åtgärd utefter tidigare styrelsemöten

Ordförande presenterar logg över punkter för vidare åtgärd utefter tidigare styrelsemöten:

- nedan § 4

Avrapportering och muntlig information

§ 4 Granskningsåtgärder 2020 med anledning av granskningar utförda 2019

VD Jan Malmberg redovisar aktuell status i åtgärder efter granskningar 2019 utförda av extern Compliance, riskkontroll, internrevision, extern konsult avseende skadereglering samt beställaransvariga.

Av totalt 90 granskningssynpunkter är nu 46 åtgärdade (41 den 26 juni), 44 pågående (48) och 0 ännu inte påbörjade (1). Granskningsmatrisen är även inlagd i bolagets nya ärendehanteringssystem.

§ 5 Avhandlat under strategimötet 2020-09-10

Ordförande sammanfattar strategimötet som hölls via Teams den 10 september och som avhandlade en presentation från en av bolagets återförsäkrare, Swiss Re, samt fråga om utökad återförsäkringskapacitet.

§ 6 Undertecknande av nytt Aktieägaravtal

VD delger status i nytt Aktieägaravtal där samtliga delägarkommuner antagit avtalet i respektive kommunfullmäktige, vilket bekräftar avtalets giltighet. Delägarkommunerna har även meddelat vem eller vilka personer som skall underteckna Aktieägaravtalet, vilket därmed kan skickas ut för påskrift. Aktieägaravtalets skrivning om aktieinnehav och ägarandelar för omfördelning kommer att hanteras vidare, med förslagsvist avräkningsdatum per den 31 augusti 2020.

§ 7 Status i lämplighetsprövning samt godkännande av bolagsordning

Compliance Officer Roger Nyman informerar styrelsen om att lämplighetsprövning från Finansinspektionen avseende ny styrelseledamot i SKFAB, Lars Backteman - Sundsvalls kommun, ännu inte inkommit. Finansinspektionen har i dessa ansökningsärenden upp till 90 dagars svarstid, vilken tidsdräkt ännu inte uppnåtts.

Ansökan om godkännande av ny bolagsordning har medfört begäran om kompletterande uppgifter från Finansinspektionen respektive Bolagsverket, vilka inlämnats av bolaget.

§ 8 Former för kompetensövning Fit & Proper 2020

Compliance Officer redovisar process för kompetensövning i Fit & Proper för styrelsen och VD 2020. Ett frågebatteri kopplat till bolagets styrdokument kommer att skickas ut för besvarande med därpå bedömning av bolaget i vedertagen femgradig skala. Därefter kommer ett möte att hållas med styrelsen i syfte att säkerställa resultatet av kompetensövningen under ledning av styrelsens försäkringssakkunnige, Karl-Ove Andersson, för att slutligen rapportera övergripande till Finansinspektionen avseende process och resultat.

§ 9 Status i ORSA-processen 2020

Compliance Officer presenterar status i ORSA-processen 2020 där ett uppstartsmöte nu har genomförts med ORSA-gruppen, tillika bolagets riskhanteringsfunktion, med deltagande av SKFAB:s aktuarie.
De fyra största risker som styrelsen beslutat att bolaget skall granska särskilt ingående, tillsammans med ett femte kraschscenario där samtliga fyra risker inträder samma verksamhetsår, kommer nu att bedömas i form av ekonomiskt värde, sannolikhet för inträffande, kapitalbehov, riskbeskrivning samt riskreducering.
En fyraårsbudget (2020–2023) baserad på balansräkning och resultaträkning per 2020-08-31 tas fram och delges bolagets aktuarie som därefter stresstestar riskerna mot SKFAB:s balansräkning med resulterande solvenskapitalkrav i ett flerårsperspektiv.
ORSA-rapporten redovisar även framåtblickande förändringar i SKFAB:s affärsmodell, strategi, kapitalförvaltning samt organisation. Fortsatt tidplan redovisas för styrelsen, som efter löpande uppdatering i arbetets gång har att fastställa ORSA-rapporten på styrelsemötet den 11 december.

§ 10 Utökad återförsäkringskapacitet

VD samt Karl-Ove Andersson ger en fördjupad uppföljning av den strategiska frågan som hanterades under mötet med styrelsen den 10 september gällande möjlighet till utökad återförsäkringskapacitet. Detta följs av diskussion och frågeställningar från styrelsen som besvaras och tas med i det fortsatta arbetet. Frågan kommer att diskuteras vidare på ett extra styrelsemöte den 23 oktober.

§ 11 Status i återförsäkring inför 2021

VD informerar om status i återförsäkring inför 2021, där gällande långtidsavtal finns för samtliga försäkringsprogram och där återförsäkrare har möjlighet att säga upp sina avtal med SKFAB senast den 30 september 2020.
I dagsläget finns ingen formell uppsägning av något avtal, dock har det inkommit propåer från återförsäkrare avseende förändring av gällande rate, samt effekter i samband med covid-19 och eventuell påverkan på villkor i ansvars- respektive egendomsförsäkring. Diskussioner förs om dessa frågeställningar mellan SKFAB och berörda återförsäkringsföretag.

§ 12 Status i bolagets RM-arbete

Chef Risk Management, Clas Herbring, samt rådgivare Risk Management, Emelie Skröder, delger styrelsen aktuell status i bolagets RM-arbete avseende:

- revidering av årsuppföljning av det skadeförebyggande arbetet i delägarkommunerna
- Skolprojekt 2019 med fortsatt fokus på området
- nätverk vattenskador

Presentationen följs av diskussion och frågeställningar från styrelsen, där ordförande betonar värdet av bolagets RM-arbete samt vikten av att styrelsen följer arbetet kontinuerligt.
Styrelseledamöterna uppmanas av ordförande att kontakta respektive delägarkommuns säkerhetsorganisation för att bland annat förhöra sig om aktuellt läge i skadeförebyggande åtgärder samt nyttjande av premieåterbäring i skadeförebyggande syfte, med återkoppling på styrelsemötet den 11 december.
Styrelsen lämnar även önskemål att SKFAB:s kundteamskonferenser spelas in och läggs ut på bolagets hemsida, vilket eventuellt kommer att ske från och med nästkommande konferens i oktober.

§ 13 Rapport från möte med revisionsutskottet

VD redovisar mötet i revisionsutskottet som ägde rum i anslutning till dagens styrelsemöte och som bland annat hanterade SKFAB:s internkontroll, kontinuerligt arbete med granskningsåtgärder, finansiell rapportering till Finansinspektionen samt kommande upphandlingar av riskkontroll respektive extern Compliance från den 1 januari 2021.
I mötet deltog även SKFAB:s nye påskrivande revisor, Anna Jansson - KPMG, som beskrev revisionsplanen för 2020 med ny ISA-standard med särskilt betydande granskningsområde i form av bolagets försäkringstekniska avsättningar (FTA).

Ärenden för beslut

§ 14 Verkställande direktörens rapporter

Styrelsen beslutar

att godkänna verkställande direktörens rapporter, **bilagor 2–4,** samt

att uppdra till VD att redovisa antalet ansvarsskador i SKFAB under 2018, 2019 samt per 2020-08-31, med tillhörande kostnader per delägarkommun till nästa styrelsemöte.

Ärende och beslutsunderlag
VD samt ekonomichef Rita Galanti presenterar det ekonomiska resultatet för SKFAB per 2020-08-31, samt aktuella ärenden inom verksamhet och organisation.

En **ekonomisk rapportering** för SKFAB per den 31 augusti 2020 avseende tekniskt resultat och kapitalförvaltning ger ett totalt resultat på + 46,1 mnkr. Det tekniska resultatet per den 31 augusti 2020 uppgår till 49,0 mnkr och lyfts av återställda reserver för stängda skador perioden 2016–2019 uppgående till 17,0 mnkr. De administrativa kostnaderna ligger 3 mnkr lägre än budget, huvudsakligen beroende på uppskjutna besiktningar och uteblivna RM-konferenser. Skadekostnadsprocenten uppgår till 12 och driftkostnadsprocenten uppgår till 24. Skador redovisade under 2020 påverkar resultatet för egen räkning (f.e.r) med 21,8 mnkr, där branden på fritidsgården Lexington i Trollhättan (två skador) reserverats till totalt 16,7 mkr varav mot återförsäkrare med 11,2 mkr.

Styrelseledamot Olaf Løberg, Trondheim kommune, delger mötet sin syn att bolagets driftkostnadsprocent är fortsatt hög i jämförelse med större och traditionella försäkringsbolag.

Förmånsrättsregistret per 2020-08-31 visar på fortsatt ekonomisk täckning i såväl bokfört värde som bästa skattning, med en täckningsgrad uppgående till 216 procent.

Bolagets **kapitalförvaltning** om 359,5 mnkr per 2020-08-31 har dragit ned resultatet för året hitintills med 2,7 mnkr genom nedgången på världens börser. Avkastningen under året är - 0,5 procent och för rullande 12 månader 4,3 procent och ligger därmed på avkastningsmålet. Aktieandelen i portföljen är 48,1 procent och har ökat genom dels minskning av korträntefonden dels automatisk re-allokering i Global Dynamisk 90 samt stigande värden i övriga aktiefonder. Ett beräknat VaR-värde per 2020-08-31 uppgår till 5,2 procent.

Aktuellt **skadediarium** uppdelat på varje försäkringsprogram gås igenom och visar fortsatt på begränsade skador med låga värden på reserver för skadekostnader. Dock har en brand på ett äldreboende i Sundsvalls kommun nyligen inträffat med en reservsättning uppgående till 3 mnkr. Styrelseledamot Margaretha Larsson, Gävle kommun, ställer frågan om Gävle kommun, i likhet med något tidigare år tillsammans med Uppsala kommun, sticker ut vad gäller antalet ansvarsskador. Bolaget återkommer med en redovisning från skadeansvarige Stefan Sköld till nästa styrelsemöte.

Margaretha Larsson informerar även om att det har varit stökigt på en del skolor- och förskolor i Gävle kommun under sommaren med viss skadegörelse. På fråga till ledamöter i övriga delägarkommuner meddelas att ett sådant skademönster inte känns igen.

Som **aktuellt i försäkringsverksamheten** informeras bland annat om;

- fortsatt oro för anlagda bränder, främst på förskolor och skolor
- status i takraset på Tarfalahallen i Kiruna, med kompletterande utredning genomförd av Kiruna kommun anlitat konsultföretag
- återupptagen besiktningsverksamhet under hösten
- bolag i Piteå kommunkoncern som är på väg in i SKFAB:s försäkringslösning
- integration av Insman och ekonomisystemet Visma, status och plan framåt
- åtgärder för att sänka kostnader för skadereglering inom främst ansvars-programmet.

Gällande **organisation och medarbetare** delges aktuell hälsostatus hos medarbetarna, att medarbetarna i huvudsak tjänstgör från bostaden med som mest tre personer på kontoret i rullande fjortondagarsplanering, kompletterande utrustning för hemarbete i ett arbetsmiljöbefrämjande syfte, pågående rehabilitering av en medarbetare som nu arbetar 75 procent, samt hot från en skadelidande person med direkta förhindrande åtgärder från bolaget. Styrelseledamot Mona Kolarby, Gävle kommun, ger stöd åt bolagets agerande i sistnämnda ärende.

Finansinspektionens begäran av solvenspositionen för alla försäkringsbolag har nu reviderats till fyraveckorsperioder, där SKFAB under tid för covid-19 rapporterat in en solvenskvot som varierat mellan 2,0 och 2,4.

§ 15 Rapport från extern Compliance

Styrelsen beslutar

att notera rekommendationer till förbättring från extern compliance enligt rapport, **bilaga 5**

att uppdra till VD att vidta åtgärder utifrån de rekommendationer som redovisats samt

att löpande presentera resultatet av detta arbete till styrelsen.

Ärende och beslutsunderlag

Compliance Officer redogör för granskningsrapporten från extern Compliance 2020 utförd av Aon:s underleverantör, Transcendent Group. Extern Compliance har inte identifierat några risker eller regelöverträdelser inom SKFAB 2020 där bolaget omedelbart bör vidta åtgärder för att åtgärda risken/regelöverträdelsen. Extern Compliance har däremot identifierat ett antal förbättringsmöjligheter samt en (1) risk vilken kräver en aktiv, men ej omedelbar, åtgärd.

SKFAB förtecknar alla förbättringsförslag och anmärkningar från granskningar 2020 i syfte att åtgärda rekommendationerna under 2021 vilket redovisas löpande, tillsammans med föreslagna åtgärder och status på dessa, till styrelsen.

§ 16 Datum för styrelsemöten 2021

Styrelsen beslutar

att fastställa styrelsemöten under 2021 utefter av arbetsutskottet föreslaget, med undantag av datum för årsstämma som återremitteras till arbetsutskottet.

Ärende och beslutsunderlag

Ordförande presenterar förslag på datum för styrelsemöten 2021 enligt framtaget av arbetsutskottet:

- 12/2 kl. 09.00-11.00 Teamsmöte
- 15–16/4 Fysiskt strategi- och styrelsemöte i Trollhättan
- 29/6 kl. 08.30-09.00 Årsstämma Teamsmöte
- 29/6 kl. 09.00-11.00 Teamsmöte
- 2–3/9 Fysiskt strategi- och styrelsemöte i Piteå
- 22/10 kl. 09.00-11.00 Teamsmöte
- 10/12 kl. 09.00-11.00 Teamsmöte

Styrelsen beslutar om dessa datum, förutom datum för årsstämma som önskar tidigareläggas, vilket ses över av arbetsutskottet för beslut vid nästa styrelsemöte.

§ 17 Övriga frågor

Inga övriga frågor behandlades.

§ 18 Nästa styrelsemöte

Nästa två styrelsemöten hålls:

- via Teams den 23 oktober kl. 13.00 - 15.00
- via Teams den 11 december kl. 09.30 - 11.30

§ 19 Avslutning av dagens möte

Ordförande tackar för visat intresse och avslutar mötet.

Vid protokollet:

Roger Nyman

Justeras:

Fredrik Ahlstedt
Ordförande

Justeras:

Mona Kolarby
Ledamot